

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 85. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381311423312.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

En kort formaning till de vngekarle och drenge.

Kiere børn lille haffue tach, at j læse saa vell effter eders sognedegen, hand skall ocsaa lære eder de ord som i bliffue døbt med, oc de ord som i gaa thill, oc lade eder berette med, oc j som er her i kirchebyen schulle vere tilstede her udi kirchen, huerinde hellige maren nar første kloch ringer, oc degnen klempter 15 eller 16 klempet effter første kloche er ringet, da skulle j vide at de klempter till børnlærdom, oc strax findes her udi diße øffuerste stoelle som diße dannemænd sidde, oc eders sognedegn schal staa och læse børnlærdom for eder med lyst oc lempe, efftersom den degnebog udviser, som bleff prentet vdi Kiøbehaffn at j kunde lære oc forstaa eders børnlærdom ret, saa skall hand lære eder en erinde aff en hellig viße heller psalme: men j som iche er udj kirchebyen skulle findes udj en dannemands huus udj eders egenbye, huis naffn her skall neffnes af predichstolen, och hand lader gierne sin stoffue til saa lang thiid, der skall degnen umage sig till eder en thid huer maanedtz dag i det mindste om søndag eller hellig dage effter middag, naar det er en dejlig soelskin, och børn kunde komme fra huße. Tiene i 86 ocsaa nogle ugudelige folch heller gierigfolch som aff fornødenhed iche ville lade eder komme til sognedegnen, alligvell at de haffue ingen merchelig nød eller aarsag til at holde eder der fra, da skønder eder fra dem, naar eders steffnedag kommer, fordj at j maatte saa gierne thiene diefflen aff helffuede som sadanne ugudelige kropper; i faar vell gudfryctige folch at thiene, gud || vere loffuet, at j tør iche tiene sodanne stymper som ville forhindre eder eders siels salighed for, som hine ugudelige halße pleye at lade dem høre. Min barn skall vere hiemme fra degnen, hand maa lære som min forældre oc ieg haffuer lærdt, vedst du huad der er sagt din arme stymper, det er saa møget sagt, ieg vil gaa for ind udj helffuede, och mit barn maa gaa effter mig.

Saadanne skulle i intet lyde ad udj det onde, børn lille, men forsee eder aff dørren fra dem med det snarreste, thi diefflen er hiemme til deris och hand regerer offuer dem. Saa lærer nu vell aff eders sognedegn, oc læseret selffuer morgen oc afften, oc verer eders fader oc moder, hosbond och hustrue hørig oc lydig udj all tilbørlig maade, med en stille mund oc 2 gode troe neffuer, saa vell naar de ere iche selff tilstede, som naar de ere thillstede. Seer eder i speyell paa diße gode dannemend som her sidde udj deris stoete, de haffue veret saa fattige oc hafft saa lidet som i kunde nu haffue, gud haffuer alligvell skichet dem hustrue oc børn, huus oc iord, hæder oc ære, oc et skamløß brød for, de sidde nu oc bygge lou oc lade til eder, fordj at naar de fløtte hid til denne kieregaard, da flytte i ind paa deris godz igien, oc fløtter eder op aff hin torn paa diße stoete oc gode dannemend som de nu er, dersom i ville iche selffuer forkastedt Forvarer eder at i ingen beloche oc beligge, lad huer god pige och qvinde vere guod for sig, gach iche effter deris ære, bid saa lenge til din thid kommer, naar du kand iche holde dig lenger, saa bede om en dannemandz datter heller god pige til æcte, oc ret, saa skeer dig lyche oc glæde, forvarer eder 87 at i iche bander oc suerer eller slaes vd ved hin maytræ, at i iche slemme eller demme, ingen natter maa j || vaage offuer ved maytræet, det er afflagt thill landzting, iche heller s Volborg nat om i vil føre sommer i bye, lane eders hosbundz hest oc ride udj skouen, hente maije, oc komme saa hiem igien med piibe och tromme for eder, at mand kand see, huor i ride udj marchen, ah huad det er got at vandre om dagen, da støder en sig iche, men tyffue oc røffuer, vlffue oc løver de gaa om natterthid oc iche gode børn, hen vdi andens loue och lade at loche deris piger oc døtter, det gjør skalche. Saa vil i nu tage vel vare paa eders tieniste och bliffue gode børn, at ieg kand faa gjede aff eder, naar gud vil ieg kommer thill eder igen? Ia ville vi. Loffue j mig det at j vil gierne søge til eders sogndegen? Ja vill vi. Da sider nu ned igien. Vor herre lesus giffue sin benedidelse och velsignelse offuer eder thill æuig thiid amen.

Her kalder ieg strax alle piger op til mig, endog at de gaa somme stede strudende paa at komme op till mig, och somme steder ere lydigere end somme steder, som sognerne er store och smaa thill, oc som de haffue sogneprest oc forældre thill, dog naar de seer en først gaa op, saa komme de alle strax løbende som faar till vand.

Her vdveller degnen en liden pige, hun læse først i seer ud huer part aff børnlærdom, siden læse de andre lempelig for dem selff, naar det er giort, saa gjør ieg en liden formaning thill dem.